

راهبردهای تدریس موثر در آموزش علوم ابتدایی

آسیه سعادت

لیسانس مهندسی کشاورزی کارمند آموزش و پرورش بوشهر

چکیده

پژوهش حاضر با هدف راهبردهای تدریس موثر در آموزش علوم ابتدایی انجام یافت. روش پژوهش از نوع کتابخانه‌ای - مطالعاتی بود. این پژوهش نشان داد که برنامه درسی علوم مدارس ابتدایی باید بطوری تهیه و تنظیم شود که هدفهای علم آموزی در آن مد نظر قرار گیرد و در تدریس علوم ابتدایی نباید فقط به کتاب بسنده کرد چرا که بخش قابل توجه آن به کارهای آزمایشگاهی، تجربی و عملی است. به همین منظور برای تدریس موثر در درس علوم ابتدایی بایستی دانش آموزان را فعال کرد چرا که هر قدر فراگیران در جریان یادگیری فعال باشند عملکرد آنان بهتر خواهد بود. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که باید معلمان از روشها و یا تلفیقی از روش‌های نوین تدریس علوم، ابزارهای کمک آموزشی و غیره، برای تدریس موثر علوم ابتدایی بهره ببرند و نباید در جریان تدریس علوم ابتدایی متکلم الوحده شد و بجای تدریس سنتی و متکلم الوحده باید از تدریس چهره به چهره و روشهای نوین تدریس استفاده کرد. همچنین باید از طریق فرصت پرسش و پاسخ، فرضیه سازی، ایفای نقش دادن به دانش آموزان آنان را در جریان یادگیری مشارکت داده تا اینکه تدریس موثر و گیرای آن در بین دانش آموزان ابتدایی عمیق تر و بلند مدت باشد. راهبردهای که در این مقاله مورد بررسی قرار می‌گیرند، زیر مجموعه‌ی روش‌های نوین و فعال قرار دارند. نتیجه این پژوهش موید آن است که بین چهار مقوله یعنی روش فعال، روش سنتی، پیشرفت تحصیلی و خلاقیت رابطه تاثیرگذار و معنا داری وجود دارد.

واژگان کلیدی: تدریس، روشها و فنون، آموزش و یادگیری، علوم ابتدایی.

مقدمه

علوم تجربی یکی از دانش‌ها و معرفت‌های بشری است که یافته‌های آن از راه مشاهده انجام و آزمایش به دست می‌آید و ملاک و معیار درستی آن‌ها، انطباق داشتن با مشاهدات تجربی است. هدف از آموزش علوم تجربی، آموزش پدیده‌هایی است که در زندگی روزانه مشاهده می‌شوند. در همه نظام‌های آموزش جهان، آموزش و یادگیری علوم تجربی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده و تلاش می‌شود تا همه‌ی دانش‌آموزان، ضمن آشنایی با اصول و مفاهیم علوم تجربی و کسب سواد علمی لازم برای یک شهروند مطلوب را کسب نمایند. دانش‌آموزان با کسب آگاهی و مهارت لازم در زمینه‌های مختلف علوم تجربی، قادر خواهند بود تا در زندگی خود تصمیمات منطقی و آگاهانه بگیرند. (یعقوبی کلورزی، ۱۳۹۳).

در روش‌های نوین آموزش علوم، علاوه بر فعال بودن یادگیرندگان در جریان یادگیری، به فرایند اکتشاف، پژوهش و حل مسئله بسیار اهمیت داده می‌شود. اصول و مفاهیم علمی باید سوالاتی را در دانش‌آموزان ایجاد کنند که پاسخ آن‌ها از طریق حل مسئله و اکتشاف به دست می‌آید (یعقوبی، ۱۳۹۳). بسیاری از صاحب‌نظران تربیتی مثل گودلد و سیراتینک معتقدند که فقر تفکر دانش‌آموزان در نتیجه حاکمیت روش‌های سنتی در مدارس است (به نقل از ملکی آوارسین، مصطفی پور، ۱۳۹۴). روش‌های تدریس سنتی که تاکید بیش از اندازه بر محفوظات دارند و در آن دانش‌آموزان، منفعل و معلم تنها عنصر فعال کلاس است دیگر پاسخگوی نیازهای جامعه‌ی امروز نیست، ولی در مقابل، روش تدریس فعال، فرایندی است که در آن نقش